

Vastaanottaja: Ympäristöministeriö – lausunto annettu lausunto.fi palvelun kautta.

Viite: VN/25123/2024

Asia: Kansallisen ennallistamissuunnitelman ympäristöarviointia koskeva suunnitelma

Luomuliitto kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisen ennallistamissuunnitelman ympäristövaikutusten arviointia koskevasta arviointisuunnitelmasta.

Pidämme myönteisenä, että arviointisuunnitelmassa tavoitteena on tukea tietoon perustuvaa päätöksentekoa, lisätä läpinäkyvyyttä ja edistää eri tahojen osallistumista ennallistamissuunnitelman valmisteluun. Korostamme erityisesti tarvetta huomioida maatalousympäristöjen erityispiirteet, perinnebiotooppien arvokas rooli, luomutuotanto ennallistamistoimena sekä politiikkajohdonmukaisuuden merkitys.

Perinnebiotoopit

Suomen luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaimpia ja uhanalaisimpia elinympäristöjä ovat maatalousympäristön perinnebiotoopit. Niiden monimuotoisuus perustuu pitkäaikaiseen, jatkuvaan laidunnukseen ja niittoon.

Luomuliitto pitää tärkeänä, että arviointisuunnitelmassa tunnistetaan perinnebiotooppien erityinen merkitys ja että niihin kohdistuvien ennallistamistoimien vaikutuksia arvioidaan erillisenä kokonaisuutena. Arvioinnissa on huomioitava hoidon jatkuvuuden taloudelliset ja sosiaaliset edellytykset.

Luomutuotanto

EU:n ennallistamisasetuksen liitteessä luomutuotanto mainitaan mahdollisena ennallistamistoimena. Suomessa valmisteltavassa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa luomutuotannolle hahmotellaan roolia osana maatalousympäristöjen ennallistamista.

Luomuviljelyllä on tunnistettuja vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden, maaperän terveyden ja vesistöjen tilan parantamiseen. Erityisesti viljelykiertoon, eloperäiseen lannoitukseen ja kemiallisten torjunta-aineiden kieltoon perustuvat käytännöt voivat edistää luonnon tilan paranemista. Arviointisuunnitelmassa tulee tarkastella, millaisin ohjauskeinoin luomutuotanto voi tukea ennallistamistavoitteita ja miten tätä voidaan vahvistaa osana maatalouspolitiikkaa.

Johdonmukaisuus ja ohjauskeinojen yhteensopivuus

Ympäristövaikutusten arvioinnin tulisi tunnistaa myös politiikkatoimien mahdolliset ristiriitaisuudet. Esimerkiksi perinnebiotooppien hoito tai turvemaiden ennallistaminen voi

vaarantua, jos maatalouspolitiikan nykyiset tukimekanismit ohjaavat viljelijöitä näistä tavoitteista poikkeaviin käytäntöihin.

Luomuliitto katsoo, että arviointisuunnitelman tulee sisältää johdonmukaisuuden arviointia erityisesti maatalous-, ilmasto- ja biodiversiteettipolitiikan keskinäisten vaikutusten osalta.

Sosiaaliset ja alueelliset vaikutukset

Ennallistamistoimien vaikutuksia tulee arvioida myös sosiaalisesta ja alueellisesta näkökulmasta. Maatalouden rakenteeseen, viljelijöiden toimeentuloon ja maaseudun elinvoimaan kohdistuvat vaikutukset on otettava huomioon ympäristövaikutusten rinnalla. Luomuviljelyllä voi olla positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia, mutta sen kehittäminen edellyttää selkeää ja ennakoitavaa tukea.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Arviointisuunnitelman mukainen osallistuminen ei saa rajoittua yksittäisiin kuulemiskierroksiin, vaan viljelijöille ja maatalouden toimijoille on tarjottava ajoissa ja saavutettavasti mahdollisuuksia vaikuttaa suunnitteluun. Vuorovaikutuksen on oltava aitoa ja palautteen käsittelyn avointa. Osallistumisprosessin on tuettava ennallistamistoimien käytännön toteuttamiskelpoisuutta maatalousympäristöissä.

Yhteenveto

Luomuliitto korostaa, että arviointisuunnitelmassa on syytä huomioida maatalousympäristöjen erityispiirteet, kuten perinnebiotooppien suojelu ja luomutuotannon mahdollisuudet ennallistamistoimena. Arvioinnin on tuettava ohjauskeinojen yhteensopivuutta luonnon, ilmaston ja kestävän maatalouden tavoitteiden saavuttamiseksi sekä varmistettava alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukainen toimeenpano.

Janne Rauhansuu

Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri

Luomuliiton toiminnanjohtaja